

**26-ТА ГЕНЕРАЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ ICOM 2022 «СИЛА МУЗЕЇВ»
(ЧЕСЬКА РЕСПУБЛІКА, ПРАГА)**

20-28 серпня 2022 р. у Празі (Чеська Республіка) відбулася 26-та Генеральна конференція Міжнародної ради музеїв «Сила музеїв (26th ICOM General Conference «Power Of Museums»)» – найбільша за масштабами та значенням музейна подія для спеціалістів музейної галузі з усього світу. Міжнародна рада музеїв об'єднує 45 493 музейних професіоналів з понад 138 країн, які працюють у 119 національних і 32 міжнародних комітетах. Основними темами конференції стали: «Музей і громадянське суспільство», «Музей і стійкість», «Музей і лідерство» та «Музей і нові технології».

Український національний комітет на конференції був представлений спеціалістами з різних музеїв багатьох міст України, серед них Державний природознавчий музей НАН України, Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків, Одеський національний художній музей, Харківський літературний музей, Меморіальний музей тоталітарних режимів «Територія терору», Луганський обласний краєзнавчий музей, Український центр розвитку музейної справи, Державний історико-культурний заповідник Тустань, Національний музей революції гідності та багато інших.

Українська делегація активно брала участь у заходах в рамках конференції, але особливо вартує відзначити відкриття конференції спеціальною тематичною панеллю «Охорона української культурної спадщини». У своїх виступах представники української делегації наголосили на тому, що основну загрозу культурній спадщині України сьогодні несе Росія. Доповідачі проілюстрували у своїх доповідях стійкість та самовідданість працівників українських музеїв, які постраждали від війни з Росією, а також подякували за допомогу закордонним колегам та європейській музейній спільноті. Зокрема, заступниця Міністра культури та інформаційної політики України, Катерина Чуєва окреслила масштаби руйнувань культурної спадщини внаслідок повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Віце-президентка ICOM України, Анастасія Чередніченко, акцентувала увагу на відповідальності, яка лежить і на фаховій музейній спільноті Росії і російського ICOM зокрема. Його представники не тільки офіційно не засуджують факти руйнувань культурної спадщини України, але й безпосередньо беруть участь у військових злочинах проти культурної спадщини, викраденні музейних колекцій та переміщення їх на територію Росії, створенні пропагандистських виставок виправдовуючих військову агресію Росії тощо. У той же час, українська делегація відзначила безпрецедентну допомогу надану нашими закордонними партнерами для порятунку культурної спадщини України. Василь Рожко, як співорганізатор Штаб порятунку спадщини (Heritage Emergency Response Initiative), розповів про діяльність штабу від 24 лютого 2022 року разом з міжнародними партнерами і про перспективи подальшого захисту культурної спадщини під час війни.

Під час панелі було офіційно оголошено про створення Червоного списку загроженої культурної спадщини України, це інструмент міжнародної співпраці для боротьби з незаконним обігом культурних цінностей. Над його створенням працювала низка українських музейних експертів у тісній співпраці з Міністерством культури та інформаційної політики України та Департаментом охорони спадщини Генерального секретаріату ICOM. Роботу від ICOM України координували віце-президентка ICOM Анастасія Чередніченко, генеральна директорка Національного музею Богдана та Варвари Ханенків Юлія Ваганова та завідувачка відділу прикладної музеології ДПМ НАН України Наталія Дзюбенко.

Український комітет ICOM оприлюднив офіційне звернення до світової спільноти ICOM у якому, окрім зазначених вище питань, висувалося прохання про призупинення членства ICOM Росії у Міжнародній раді музеїв та припинення будь якої співпраці членів ICOM з російськими музеями.

Загалом необхідно відмітити, що представники багатьох національних комітетів в офіційному порядку, а також у неформальних комунікаціях, висловлювали підтримку та консолідацію з українською музейною спільнотою у ці складні для України часи.

Окрім основних тем конференції, під час роботи розглядалися вкрай важливі напрями діяльності ICOM, які визначають діяльність організації, такі як перегляд Кодексу етики, зміни і доповнення до Статуту і новий стратегічний план діяльності ICOM на 2022–2028 роки.

Працівники ДПМ (Львів) Савицька А.Г. і Дзюбенко Н.В. (на світлинці справа) на засіданні Міжнародного комітету природничих музеїв ICOM NATHIST (Національний Музей у Празі)

26-та Генеральна конференція ICOM у Празі має особливе значення для міжнародної музейної спільноти. 24 серпня під час конференції було затверджене нове визначення поняття музею. Визначення, яким ми користувались до 2022 року, сформульоване у 2007 і потребувало актуалізації відносно нових викликів, які повстали перед музейними інституціями впродовж останнього десятиліття. Нова дефініція, над якою впродовж 18 місяців працювала спеціально створена комісія за участі міжнародних комітетів звучить так: **«Музей – це некомерційна постійно діюча організація на службі суспільства, яка збирає, зберігає, досліджує, інтерпретує та експонує матеріальну та нематеріальну спадщину. Відкрита для громадськості, доступна та інклюзивна, музеї сприяють різноманітності та сталості світу. Їхня робота й комунікація ґрунтуються на засадах етики і професійності, передбачають залученість громад і пропонують різноманітний досвід для освіти, насолоди, роздумів і обміну знаннями»** (неавторизований переклад з англійської, офіційний переклад українською буде затверджений на звітно-виборчій конференції національного комітету ICOM України у грудні 2022 р.).

Ми розуміємо, що саме по собі визначення, не може вирішити всі проблеми сучасних музеїв та дати відповіді на всі виклики, що перед ними стоять. Але, на нашу думку, дуже важливо що нова дефініція підкреслює роль музеїв не тільки з точки зору збереження та дослідження спадщини, а надає нового значення відповідальності музеїв перед суспільством. Сподіваємось що цінності, такі як доступність, інклюзивність, різноманітність, етика та професійність стануть дороговказами діяльності і для музеїв України.

Н.В. Дзюбенко завідувачка відділу прикладної музеології ДПМ НАН України,
А.Г. Савицька м.н.с., керівник лабораторії науково-музейної комунікації та експозиції відділу прикладної музеології ДПМ НАН України